

³Monumentele metrologice, inserate aici, aparțin unei colecții particulare din Constanța (colecția Radu Diaconu) și dorim a mulțumi și pe această cale proprietarului lor pentru bunăvoința deosebită cu care ne-a pus la dispoziție spre studiu și publicare noile sale achiziții metrologice. Alte patru ponduri descoperite pe teritoriul extramuran al Histriei se află încă în studiu.

⁴M. Irimia, *op. cit.*, p. 7, nr. 1, Constanța; p. 18, nr. 9, proveniență necunoscută, p. 33-34, nr. 21, Rasova.

⁵Const. Moisil, *op. cit.*, p. 259.

⁶B.V.Head, *Historia Numorum*, Oxford, 1911, p. XXXVII.

⁷*Ibidem*, p. XXXVI.

⁸Oct. Iliescu, SCIV, 18, 1967, 4, p. 687-690.

QUATRE POIDS DE BALANCE DÉCOUVERTS EN DOBROUDJA

RÉSUMÉ

L'auteur présente quatre poids en plomb découverts en Dobroudja. Les deux premiers, trouvés à Dunăreni, l'antique Sacidava, sont en réalité des contrepoids pour des balances romaines. Les autres, découverts à Iglîța, l'antique Troesmis, et à Sinoe, sont des poids pour des balances communes. Le premier, de facture romaine, semble peser 19 onces, tandis que le second, attribué à l'époque du Bas-Empire romain ou à l'époque Haute-byzantine, est l'équivalent d'une demilivre.

EXPLICATION DES FIGURES

Pl. I. Poids antiques découverts en Dobroudja.

INSIGNELE ȘI MEDALIILE ASOCIAȚIEI „SALVAREA” DIN TIMIȘOARA

NAGY BELA

Timișorenii, pe bună dreptate, pot fi mândri, nu numai pentru prioritatea lor în iluminatul electric public și primele tramvaie, dar și de stația lor de salvare, care în 1986 trebuia să-și serbeze centenarul. Acest lucru nu a avut loc. „Istoria nu aduce nici un venit palpabil”, zicea directorul Salvării de atunci, conform scrisorii unui lucrător sanitar din Timișoara. Înaintașii săi, spre norocul nostru, au fost de altă părere și la a 50-a aniversare au editat o carte: „Salvarea”, *Cincizeci de ani de activitate a Asociației Voluntare „Salvarea” din Timișoara*, Tipografia Rapid, Timișoara, 1936.

Este de remarcat că dicționarul cronologic *Medicină Farmacie* din 1975 consemnează pentru anul 1906 următoarele: „La inițiativa lui N. Minovici este înființată la București Societatea de Salvare, căreia i se vor adăuga un Spital de urgență și o „Școală samaritană”. Serviciile de salvare din Praga, Budapesta și Varșovia au fost înființate după 1886. Nu intenționez să fac istoricul acestei instituții; până-n 1936 au făcut-o alții și sper că se va găsi un timișorean, pasionat de istoria medicinei locale, care să scrie și istoria următorilor peste 50 de ani. Trebuie să notez aici doar atât că serviciile de salvare și pompieri în vremea aceea au fost alcătuite din voluntari și nu au fost rare ocaziile când a trebuit să colaboreze și fără beneficii. Erau filantropi, nu oameni de afaceri. Baza lor materială a fost asigurată din donații particulare și din venituri în urma unor manifestări culturale sau sportive organizate în scop de caritate. Mecena al Salvării timișorene a fost Albert Seiler, care a contribuit esențial cu fonduri financiare la alcătuirea și funcționarea acestei formații, deocamdată paramedicală, care a fost prezidată prima dată de G. Neumann. Această activitate ne-a lăsat și documente medalistice.

Colecționarii au cunoscut insignele vechi ale Salvării, precum și câteva medalii cu toartă. Literatura numismatică descrie una singură dintre aceste medalii, dar se pare că autorii nu au văzut medalia descrisă, ori nu au înțeles inscripția ei. Este vorba de lucrarea *Medalii și plachete românești* de C. Buzdugan și Gh. Niculiță, București, 1971, unde la p. 273 figurează „Medalia jubileului de 50 de ani a Societății de Salvare PRO SALUTE PROXIMORUM. metal aurit”, inclusă între medaliiile din anul 1936. Aici s-au amestecat probabil două informații. Prima: în 1936 Asociația își serba semicentenarul, când bate și o medalie-distincție, care ca formă este o decorație, dar *de iure* nu, avea însă rol de distincție pentru merite în muncă. A doua: *Pro salute proximorum*, înseamnă „pentru salvarea aproapelui” și nu era numele asociației (Societății). Cum am mai spus era o decorație-distincție cu scopul de a decora pe cei care au contribuit la salvarea vieților omenești. Cea din urmă era o altă medalie care se acorda ca distincție, așa cum atestă exemplarul acordat nominal în anul 1935. Ambele s-au purtat pe panglici ca orice decorație a vremii.

Din cartea citată mai sus rezultă că insigna Asociației a fost aprobată cu o modificare, și anume: „crucea roșie simplă din câmpul alb al insignei asociației să fie înlocuită, ea fiind rezervată pentru Societatea de Cruce Roșie”. Astfel s-a ales ancora în locul crucii roșii și s-au mai adus alte câteva modificări.

Insigna cu ancora a fost înlocuită la 1 ian. 1905 cu crucea roșie dublă. Din păcate nu cunoaștem prima insignă, dar a doua ne-a parvenit în două variante.

Prima variantă are diametrul de 22 mm; în bandă roșie marginală, lată de 5 mm se află inscripția, SALVAREA, RETTER, MENTÖK, 1886; în mijloc, în câmp alb, crucea roșie dublă.

Cealaltă insignă cu buton este de același diametru, dar banda marginală roșie cu SALVAREA TIMIȘOARA 18-86; crucea roșie dublă din mijloc este situată în câmp galben (fig. 1/1).

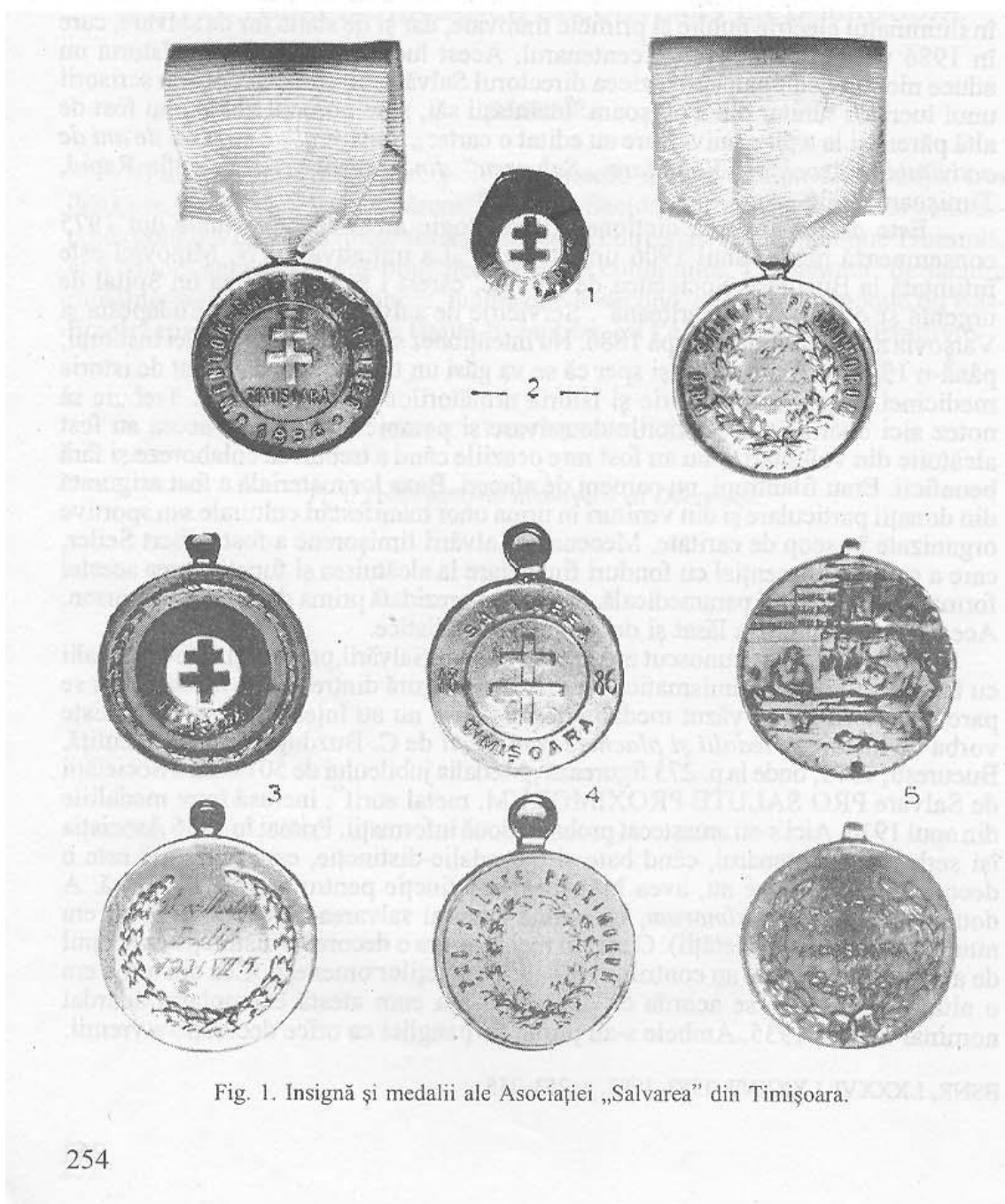

Fig. 1. Insignă și medalii ale Asociației „Salvarea” din Timișoara.

Medalia cu toartă din metal argintat de 35 mm are aplicată pe avers insigna Asociației înconjurată de o cunună de lauri. Pe revers, în cunună de lauri inscripția BOX MATCH I. dij (premiul I) 1931. VII. 5. Medalia a fost acordată probabil la un meci de box organizat în beneficiul Asociației de Salvare (fig. 1/2).

Alte două medalii au fost acordate echipierilor ca distincție pentru fapte deosebite în muncă. Inscripția atestă acest lucru: *Pro salute proximorum*.

O medalie din metalul alb prezintă pe avers inscripție circulară SALVAREA-MENTÖK-RETTEN, 1886; în mijloc cruce dublă, sub ea inscripția TIMISOARA; pe revers într-o cunună dedicația, sub cunună anul 1935; 32 mm. Se purta pe panglică albă (fig. 1/3).

Medalia din metal aurit are inscripție circulară SALVAREA TIMIȘOARA; în părți 18-86, în mijloc crucea dublă; nu cunoaștem exemplare cu panglică (fig 1/4).

Ultima medalie este dedicată semicentenarului. Pe avers: scenă de salvare cu brancardieri care așează bolnavul pe targă; în spatele lor, clădirea Salvării și fabrici; în dreapta, la margine, litera M. Pe revers, în cunună de lauri, inscripția SALVAREA TIMIȘOARA 1886-1936; jos în stânga, inscripția MADAS. Se purta pe panglică cu două dungii mov de câte 5 mm. Sunt cunoscute exemplare de bronz și bronz aurit; 30 mm (fig. 1/5).

Acestea sunt medalii și insigne prin care înaintașii noștri au comemorat faptele Asociației de Salvare din Timișoara, una dintre primele din Europa. Așteptăm și recunoștința prezentului.

INSIGNES ET MÉDAILLES DE L'ASSOCIATION «SALVAREA» DE TIMIȘOARA

RÉSUMÉ

Fondée en 1886, l'Association philanthropique de sauvetage «Salvarea» din Timișoara a fait frapper à son nom deux insignes et six médailles, qui font l'objet du présent article. Leur description et les considérations d'ordre historique, fournies à cette occasion, s'inscrivent dans le cadre du thème général *Medicina in nummis*.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Insigne et médailles de l'Association «Salvarea» de Timișoara.